

конкурентоспроможності української продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках через сприяння залученню інвестицій в АПК та впровадженню на цій основі сучасних технологій та менеджменту, розвитку кооперації, горизонтальної та вертикальної інтеграції.

Підвищення якості та доступності інформації про продовольчий ринок сприятиме поліпшенню управління ресурсами. Зараз вже настав час розглядати можливість створення національної системи моніторингу та раннього виявлення ризиків, які становлять загрозу продовольчій безпеці України. Ця система допоможе вчасно реагувати на можливі загрози.

1. Римська Декларація про всесвітню продовольчу безпеку і План дій Всесвітньої зустрічі на вищому рівні з проблем продовольства, Рим, 13 листопада 1996 р. URL: http://www.rau.su/observer/N3-4_97/019.htm.

2. Продовольча безпека – важливий елемент економічної та національної стабільності: рекомендаційний показник літератури уклад. О. О. Цокало ; за ред. Д. В. Ткаченко. Миколаїв. МНАУ. 2023. 104 с.

3. Савицький Е. Забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку сільських територій в умовах кризового періоду. Економіка та суспільство. 2022. № 44. С. 28–34.

4. Седакова І., Дяченко Ю. Основні вектори становлення продовольчої безпеки. *Food Industry Economics*. 2019. Т. 11, № 1. С. 16–26.

5. Іртищева І. О., Рогатіна Л. П., Іліницька О. С. Продовольча безпека – важливий елемент економічної та національної безпеки. *Агроекономіка*. 2020. № 22. С. 3–8.

Юлія Рашед,
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДОСТУП ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Важливим питанням в умовах воєнного стану є забезпечення ефективного доступу до правосуддя, гарантованого Конституцією України.

У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України на значній території нашої держави ведуться активні бойові дії, що призводять до унеможливлення здійснення правосуддя в адміністративних судах.

На сьогодні через окупацію чи бойові дії 114 судів не можуть здійснювати свою діяльність, тому з метою забезпечення доступу до правосуддя Верховним Судом було змінено їх територіальну підсудність. Доступ до суду є невід'ємним елементом права на справедливий суд.

Навіть в умовах воєнного стану повноваження судів не припиняється, суди зобов'язані відправляти правосуддя, за необхідності поновлювати усі

процесуальні строки та розглядати справи, вживати всіх заходів для поновлення порушеного права.

Сьогодні електронне судочинство в повній мірі забезпечує доступ до правосуддя і дає можливість захистити права у відповідності до Конституції України. Позов та додані до нього документи можливо направити електронною поштою та підписати їх за допомогою ЕПЦ або з використанням підсистеми «Електронний суд».

На початку 2020 року Верховною Радою України прийнято закони, які надали можливість учасникам справи брати участь в судових засіданнях дистанційно, реалізуючи право на справедливий судовий розгляд. А Державною судовою адміністрацією розроблено порядок проведення відеоконференцзв'язку поза межами приміщення суду з використанням системи EasyCon чи інших доступних для суду та учасників судового процесу засобів, що забезпечують проведення судових засідань.

Наразі в Україні запроваджено дистанційне правосуддя. В умовах війни збільшується попит на дистанційне судочинство, оскільки є можливість за межами суду брати участь у судовому засіданні.

Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Відповідно до частини 1 статті 55 Конституції України кожному гарантується захист прав і свобод у судовому порядку.

Суд не може відмовити у правосудді, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їх права і свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод.

Відмова суду у прийнятті позовних та інших заяв, скарг, оформлених відповідно до чинного законодавства, є порушенням права на судовий захист, яке згідно зі статтею 64 Конституції України не може бути обмежене (справа за зверненням жителів міста Жовті Води від 25 грудня 1997 №9-зп/1997) [1].

На даний час працюють лише суди на підконтрольній Україні території, оскільки у відповідності до ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» не припиняються повноваження судів у період дії воєнного стану.

Згідно зі ст. 12-2 цього Закону в умовах правового режиму воєнного стану суди діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією України та законами України, а їх повноваження, передбачені Конституцією України, в умовах правового режиму воєнного стану не можуть бути обмежені. Доступність до правосуддя – це невід'ємний елемент права на справедливий суд.

Війна змінила життя українців, змусила дивитися на світ інакше, а також внесла свої корективи у діяльність судів, але розгляд справ не може

припинятися. Наразі безпечного місця в Україні взагалі немає. Головним пріоритетом у воєнний час має бути саме життя людини, при цьому правосуддя здійснюється, а не відкладається завдяки дистанційному судочинству.

Дистанційне правосуддя повинно лише удосконалюватися у відповідності до умов сьогодення.

Суди під час здійснення правосуддя не повинні порушувати вимоги статті 6 Конвенції про справедливий суд і не забувати, що скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства в умовах воєнного стану забороняються.

У справі «*Bellet v. France*» Суд зазначив, що «стаття 6 §1 Конвенції містить гарантії справедливого судочинства, одним з аспектів яких є доступ до суду. Рівень доступу, наданий національним законодавством, має бути достатнім для забезпечення права особи на суд з огляду на принцип верховенства права в демократичному суспільстві. Для того, щоб доступ був ефективним, особа повинна мати чітку практичну можливість оскаржити дії, які становлять втручання у її права» (ЄСПЛ, 1995) [2].

Слід зазначити, що у справі № 500/1912/22 від 29.09.2022 року КАС ВС зауважив, що якщо під час війни російської федерації з Україною адміністративні суди суворо застосовуватимуть процесуальні строки стосовно звернення до суду як із позовними заявами, так із апеляційними та касаційними скаргами, то це може розцінюватися як невиправдане обмеження доступу до суду [3].

Електронне судочинство сьогодні в повній мірі забезпечує доступ до правосуддя, оскільки є можливість брати участь у судовому засіданні за межами суду і бути в безпеці.

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадян Проценко Раїси Миколаївни, Ярошенко Поліни Петрівни та інших громадян щодо офіційного тлумачення статей 55, 64, 124 Конституції України (справа за зверненнями жителів міста Жовті Води) від 25 грудня 1997 року № 9-зп/1997. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygu/4391-dostup-dosudu> (дата звернення: 25.10.2022).

2. Рішення ЄСПЛ від 4 грудня 1995 р. у справі «*Bellet v. France*» (заява № 23805/94).

3. КАС ВС висловив позицію щодо поважності причин пропуску строку звернення до суду. URL: https://konstruktiv-news.com/ru/kasvs-visloviv-poziciju-shhodopovazhnostiprichin-propusku-stroku-zvernennja-dosudu/?fbclid=IwAR1FkhxtQRKWnlJt7R3Z_OJsLWf7Xyg1T4AsNg1jw4NPs8Arin_vz4Z2CT8 (дата звернення: 10.11.2022).

4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.

5. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року.

6. Закон України «Про правовий режим воєнного стану»

7. Розпорядження про визначення територіальної підсудності справ. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/terutor_pidsudnist/